1. Amaç

Kan ve Kan ürünlerinin acil transfüzyonunun gerektiği durumlarda, kan bileşeninin istemi için en uygun yöntemi tanımlamaktır.

2. Kapsam

Transfüzyon merkezi ve kan bileşeni istemi yapan birimleri kapsar.

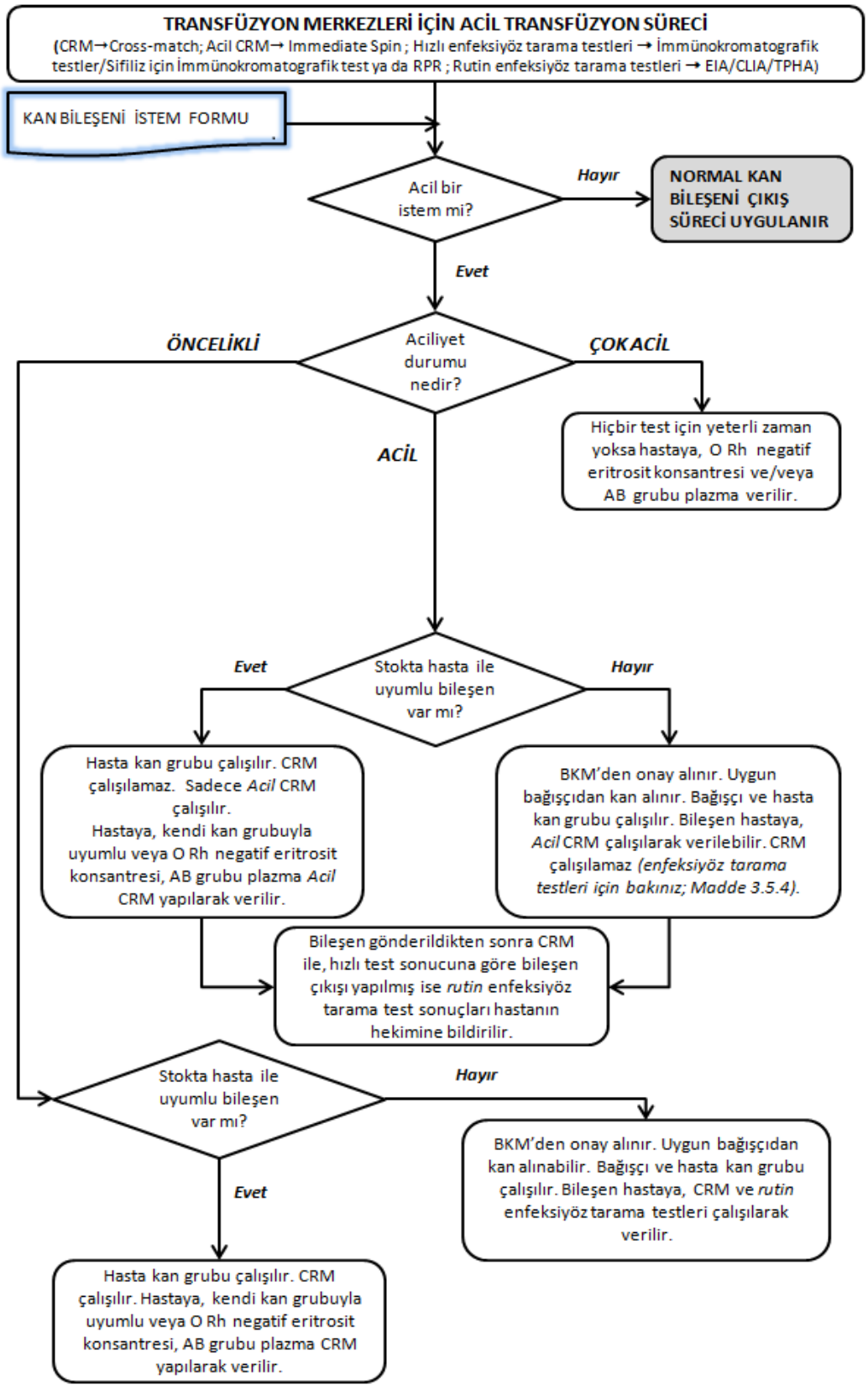
3. Sorumlular

Transfüzyon merkezi çalışanları ve kan bileşeni istemi yapan birim çalışanları

4. Uygulama

4.1. Kliniklerde Acil Durumlarda Yapılacak Uygulamalar:

4.1.1. Acil transfüzyon, transfüzyonun gecikmesi halinde hasta yaşamının tehlikeye gireceği durumlarda yapılır. Mutlak gereklilik yoksa acil transfüzyon yapılmamalıdır. Bu durumda uygulanacak iş akış şeması **Akış Şeması-1.1**'de özetlenmiştir.

Akış Şeması-1.1: Acil Transfüzyon Durumunda İzlenecek İş Akış Şeması

4.1.2. Acil durumların derecesini tanımlamak için Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenmiş aşağıdaki terminoloji kullanılır;

- Çok acil: Kan bileşeni 15 dakika içinde temin edilmelidir.
- Acil: Kan bileşeni bir saat içinde temin edilmelidir.
- Öncelikli: Kan bileşeni 3 saat içinde temin edilmelidir.

4.1.3. Acil transfüzyona karar veren doktor veya ekibinden birisi Transfüzyon Merkezi (TM) ile temas kurar ve yukarıdaki terminolojiyi kullanarak durumu bildirir. Acil olarak kan bileşeni temin etmek için **"Kan, Kan Bileşenleri ve Laboratuvar İstek Formu"**nun veya Hastane Bilgi Yönetim Sistemi (HBYS) üzerinden **"Kan/ Kan Bileşeni İstem Formu"** nun "Acil Talep" kısmı kullanılır ve bu durumun aciliyetini gösteren ilk uyarıdır.

4.1.4. Çok acil durumlardaki telefon ile yapılan isteklerde hasta kimlik bilgileri, gereken kan bileşeni sayı ve tipine ait bilgiler tam olarak bildirilir ve en kısa sürede kan bileşeni istem formu düzenlenerek TM'ne gönderilir.

4.1.5. Acil durumlarda hastanın adı, yaşı, tanısı, hatta kan grubu (bilinmediği veya acele edildiği için) yazılmamış olabilir. Fakat hastanın protokol numarası, hangi bileşenden kaç ünite istendiği, istemin yapıldığı saat ve kan bileşeninin kullanılacağı saat (aciliyetin derecesi) mutlaka yazılmalıdır.

4.1.6. Acil durumlarda, transfüzyon öncesi uygunluk testleri tamamlanmadan kan bileşeninin klinik kullanımı; çapraz karşılaştırması yapılmamış kan bileşeninin şiddetli transfüzyon reaksiyonu riski taşıdığı bilinerek, kullanımının sadece yaşamı tehdit eden durumlarla sınırlandırılması gerekir. Böyle bir uygulamanın tüm sorumluluğu endikasyonu koyan hekime aittir. Endikasyon, tıbbi kayıtlarda bulunmalı ve istek formunda klinik hekimin ad-soyad ve imzası yer almalıdır. Bu imza ile doktor, acil kan bileşeni temini sırasında bazı tetkiklerin yapılmayacağını bildiğini ve sorumluluğu aldığını onaylamış olur.

4.1.7. Transfüzyon öncesi uygunluk testlerinin temeli; alıcı ve vericinin kan grubu uygunluğudur. Bunun için hastadan alınan kan numunesi, hasta barkodu yapıştırılarak TM'ne gönderilir. Acil durumlarda her iki kan grubuna bakılarak çapraz karşılaştırma yapılmaksızın ABO-RhD uygunluğu ile transfüzyon yapılabilir. Hastanın eski kayıtları ya da bilinen kan grubu beyanı doğrultusunda transfüzyon yapılamaz. Çapraz karşılaştırma testini yapıp yapmamak durumun aciliyet derecesine bağlıdır. Acil durumlarda hastadan alınan kan numunesi barkod hastanın adı-soyadı (biliniyorsa), protokol numarası ya da hastayı tanımlayacak bilgiler bulunmalıdır.

4.1.8. TM stoklarında acil transfüzyon için en az 2-6 ünite O RhD negatif eritrosit konsantresi ve AB grubu taze donmuş plazma bulunmak zorundadır. Bu bileşenler hasta ile aynı

gruptan kan bileşeni bulunana kadar çapraz karşılaştırma yapılmaksızın kullanılabilir. Eğer hastaya 5 üniteden daha fazla O RhD negatif eritrosit konsantresi transfüze edilmiş ise transfüzyona O RhD negatif eritrosit konsantresi ile devam edilir. Aynı durumdaki bir hastada plazma ve trombosit ihtiyacı AB grubu (Rh uygunluğu aranmaksızın) TDP ve trombosit ile karşılanabilir. Bahsi geçen tabloda asla O grubu tam kan KULLANILMAMALIDIR.

4.2. TM'de Acil Durumlarda Yapılacak Uygulamalar:

4.2.1. Çok acil durumlardaki telefon ile yapılan isteklerde isteği yapanın ve hastanın kimlik bilgileri, gereken kan bileşeni sayı ve tipine ait bilgiler **"Günlük Hasta Kayıt Formu"** ile kayıt altına alınır.

4.2.2. Yazılı istem belgesi gelmeden yapılan kan bileşeni çıkışlarında bu husus da **"Günlük Hasta Kayıt Formu"** ile kayıt altına alınır.

4.2.3. Acil transfüzyon için hastadan gönderilen kan numunesinin TM'ne geldiği ve hastaya kan bileşeni çıkışının yapıldığı zaman da kaydedilir.

4.2.4. Transfüzyon acil koşullarda yapılmış olsa dahi mevcut numune ile en kısa zamanda kan grubu tiplendirilir ve çapraz karşılaştırma yapılır. Çıkışı yapılan kan bileşenlerinin hortum segmentleri uygun koşullarda 7 gün saklanır.

4.2.5. TM, acil transfüzyonlarda transfüzyon öncesi uygunluk testleri yapılmadan bileşen çıkış yaptığı durumları kan bileşeni üzerinde belirtir ve bu durumu kayıt altına alır.

5. İlgili Dokümanlar

5.1. Kan, Kan Bileşenleri ve Laboratuvar İstek Formu

5.2. Günlük Hasta Kayıt Formu

6. Dış Kaynaklı Dokümanlar

6.1. Akış Şeması-1.1: Acil Transfüzyon Durumunda İzlenecek İş Akış Şeması (Ulusal Kan Ve Kan Bileşenleri Hazırlama, Kullanım Ve Kalite Güvencesi Rehberi)